

OILA MUHITIDA E'TIQODIY TARBIYA TAJRIBALARI VA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Muhammadiyah Muhammadsoleh Abdurahfiz o'g'li

University of business and science Magistrant

Annotatsiya: *Ushbu maqolada oila muhitida e'tiqodiy tarbiya jarayonining o'ziga xos jihatlari, zamonaviy tajribalar va innovatsion yondashuvlar tahlil qilinadi. Ota-onaning dunyoqarashi, diniy-ma'naviy qadriyatlar hamda farzand tarbiyasidagi e'tiqodiy muhitning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, oilaviy muhitda e'tiqodiy tarbiyani rivojlantirishda interfaol va texnologik yondashuvlardan foydalanish yo'llari ko'rsatib o'tilgan. Tadqiqotda oilaviy qadriyatlarni mustahkamlash, yosh avlodda sog'lom e'tiqod shakllantirishga xizmat qiluvchi ilg'or tajribalar tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *oila, e'tiqodiy tarbiya, ma'naviy qadriyatlar, innovatsion yondashuv, ota-ona mas'uliyati, diniy tarbiya, yosh avlod.*

Аннотация: *В статье анализируются особенности процесса религиозного воспитания в семье, современный опыт и инновационные подходы. Освещены мировоззрение родителей, религиозные и духовные ценности, значение религиозной среды в воспитании детей. Показаны пути использования интерактивных и технологических подходов в развитии религиозного воспитания в семье. В исследовании анализируется передовой опыт, способствующий укреплению семейных ценностей и формированию здоровой веры у подрастающего поколения.*

Ключевые слова: *семья, религиозное воспитание, духовные ценности, инновационный подход, родительская ответственность, религиозное воспитание, подрастающее поколение.*

Abstract: *This article analyzes the specific aspects of the process of religious education in the family environment, modern experiences and innovative approaches. The worldview of parents, religious and spiritual values, and the importance of the religious environment in raising children are highlighted. Also, ways to use interactive and technological approaches in the development of religious education in the family environment are shown. The study analyzes advanced experiences that serve to strengthen family values and form a healthy faith in the younger generation.*

Keywords: *family, religious education, spiritual values, innovative approach, parental responsibility, religious education, younger generation.*

Kirish: *Oila insoniyat tarixida eng qadimiy ijtimoiy institutlardan biri hisoblanadi. Oila-bu qon-qarindoshlik, nikoh va boshqa ijtimoiy munosabatlar asosida birlashgan kishilar jamoasidir. Oila jamiyat taraqqiyotining, milliy qadriyatlar va an'analar davomiyligining asosi bo'lib xizmat qiladi. Yaxshi oilaviy muhitda ulg'aygan farzand jamiyatga foydali shaxs bo'lib yetishadi. Bola dunyoni, axloqiy me'yorlarni, qadriyatlarni, tilni, madaniyatni avvalo oilasidan o'rganadi. Shuning uchun oila -birinchi va eng muhim tarbiya maskani hisoblanadi.*

K.D.Ushinskiy «Pedagogik adabiyotning foydasi» nomli asarida ota-onaning tarbiyachilik sanati, maxorati, maqsad va vazifalarini xam asoslab berdi.

Oilada bola bilan tarbiyachi o'rtasida uzviy va samimiy munosabat o'zining tabiiyligi va oddiyligi, mazmundorlita, iliqligi, xech qanday rasmiyatchilikning yo'qligi bilan ajralib turishini xisobga olib Ushinskiy oila tarbiyasiga yuqori baxo bergan edi.

Ushinskiy oila tarbiyasi ota-onalarning xususiy ishi emas, balki ularning fuqarolik burchi deb qaradi. Ushinskiy bolalar tarbiyasi va ta'lim xaqida g'amxo'rlik qilishni butunlay maktab zimmasiga yuklab qo'yishga intiladigan ota-onalarni qoraladi. Shu munosabat bilan u bunday deb yozgan edi: «Ota-onalar bolalarni tarbiyalaganlaridan keyin tarbiyani kuzatib borishdek muqaddas burchdan qutulmaydilar».

Shu bilan birga, Ushinskiy oila tarbiyasi ijtimoiy tarbiyaga uzviy aloqador bir narsa, unga xalq umumiy tarbiyasining ajralmas qismi deb qaradi: «Ijtimoiy tarbiya xalq uchun o'zining oila tarbiyasidir. Ijtimoiy tarbiya masalalari xamma uchun ijtimoiy masalalar va xar bir kishi uchun oilaviy masalalar bo'lib qolgan taqdirdagina u xaqiqiy ijtimoiy tarbiya bo'lishi mumkin».

Oilaviy tarbiyaning asosiy tamoyillari. Oilada tarbiya jarayoni quyidagi asosiy tamoyillarga asoslanadi:

1. Mehr va o'zaro hurmat - Ota-ona va farzandlar o'rtasidagi samimiy munosabat oilaviy tarbiyaning asosi hisoblanadi.

2. Shaxsiy namuna - Bolalar ota-onaning hulq-atvorini kuzatib, ularga taqlid qilishadi. Shu sababli, ota-onalar o'zlarining ijobiy hulq-atvori bilan namuna bo'lishlari lozim.

3. Ma'naviy qadriyatlarni singdirish - Farzandlarga milliy va diniy qadriyatlarni tushuntirish, ularga hurmat bilan qarash tarbiyaning ajralmas qismi hisoblanadi.

4. Intizom va mas'uliyat - Bolalarni intizomli va mas'uliyatli bo'lishga o'rgatish kelajakda ularning jamiyatda muvaffaqiyatli inson bo'lib yetishishiga xizmat qiladi.

Oilaviy tarbiyaning zamonaviy yondashuvlari. Hozirgi davrda oilaviy tarbiyada quyidagi zamonaviy yondashuvlar muhim hisoblanadi:

- Psixologik yondashuv - Har bir bola individual yondashuvni talab qiladi. Ularning qiziqishlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda tarbiya olib borish muhimdir.

- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish - Zamonaviy texnologiyalar orqali farzandlarni tarbiyalashda interaktiv metodlardan foydalanish samarali hisoblanadi.

- Ijtimoiy muhit bilan hamkorlik - Maktab, mahalla va boshqa ijtimoiy institutlar bilan hamkorlikda tarbiya jarayonini olib borish muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi tezkor o'zgaruvchan dunyoda zamonaviy oilalarning farzand tarbiyasida duch kelayotgan muammolari ko'p qirrali va murakkab tus olmoqda. Texnologik taraqqiyot, axborot oqimining kuchayishi, ijtimoiy hayotdagi o'zgarishlar, urbanizatsiya va global madaniy tendensiyalar oilaning ichki muhitiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Natijada ota-onalar farzandlariga sog'lom tarbiya berish jarayonida turli qiyinchiliklarga duch kelmoqdalar.

Zamonaviy hayotda ko'pchilik ota-onalar ish bilan band bo'lib, farzandlariga yetarli vaqt ajratolmaydi. Bu esa bolalar va ota-onalar o'rtasidagi emotsional aloqa zaiflashishiga olib keladi. Bola mehr va e'tiborga to'ymagan holatda, tashqi muhitga, ko'pincha salbiy ta'sirga ega bo'lgan omillarga yuzlanadi.

So'nggi yillarda bolalarning ko'p vaqtini gadjetlar, kompyuter o'yinlari, ijtimoiy tarmoqlarda o'tkazayotgani kuzatilmoqda. Virtual olam bolani real hayotdan yiroqlashtiradi, uning emotsional-intellektual rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bundan tashqari, internetdagi nazoratsiz kontentlar orqali zo'ravonlik, axloqsizlik, begona madaniyat targ'iboti farzand ruhiyatiga salbiy ta'sir o'tkazadi.

Oxirgi yillarda chet elda mehnat qilayotgan ota-onalar sonining ko'payishi ham tarbiya sifatiga ta'sir ko'rsatmoqda. Bola bobo-buvi yoki qarindoshlar qaramog'ida qoladi. Moddiy jihatdan ta'minlangan bo'lishi mumkin, ammo ruhiy, axloqiy va emotsional tarbiya yetishmaydi. Bola yaqinlarining doimiy yo'qligidan ichki bo'shliqni his qiladi, e'tiborni tashqi omillarda izlay boshlaydi.

Zamonaviy oilalar duch kelayotgan tarbiyaviy muammolar murakkab va ko'p qirrali bo'lsa-da, ular yechimsiz emas. Muhimi, ota-onalar o'z farzandining kamolotini, uning ruhiy va axloqiy sog'lig'ini eng ustuvor vazifa deb bilishi lozim. Farzand tarbiyasiga ongli yondashuv - kelajak jamiyatini barkamol qilish yo'lidagi muhim qadamlardan biridir.

Xulosa: Xulosa o'rnida aytish mumkinki oilaviy tarbiya jamiyat taraqqiyotida muhim rol o'ynaydi. Oila - bu nafaqat shaxsiy hayotimizning asosi, balki jamiyatning yuksalishida hal qiluvchi omildir. Farzandlarning har tomonlama barkamol bo'lib voyaga yetishi uchun oilada sog'lom muhit yaratish zarur. Shunday ekan, ota-onalar oila tarbiyasiga mas'uliyat bilan yondashishi, farzandlariga nafaqat bilim, balki ma'naviyat va axloqiy qadriyatlarni ham singdirishlari lozim. Har bir sog'lom oila -sog'lom jamiyat degani. Shu bois, oila institutini har tomonlama rivojlantirish, uning tarbiyaviy imkoniyatlarini to'liq ishga solish - bugungi kunda har bir fuqaroning, ota-onaning va mutasaddi tashkilotlarning muhim vazifasidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirzakarimova M. EFFECTIVENESS OF STUDENTS'ENTREPRENEURIAL SKILLS DEVELOPMENT THROUGH CLIL TECHNOLOGIES //Академические исследования в современной науке. - 2023. -Т. 2. - №. 8. - С. 92-94.

2. Mirzakarimova M. M. The Necessity to Develop Students' Entrepreneurial Skills in English Classes //Telematique. - 2022. - С. 7128-7131.

3. Мирзакаримова М. М. ESSENTIAL COMPOSITION OF ENTREPRENEURSHIP FUNCTIONAL LITERACY //INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL JOURNAL "INNOVATION TECHNICAL AND TECHNOLOGY. - 2020. - Т. 1. - №. 1. - С. 63-65.

4. Мирзакаримова М. М. Замонавий шароитларда умумтаълим фанларини тадбиркорликка йуналтириб уқдтиш тизими //Science and Education. - 2020. - Т. 1. - №. 4. - С. 216-222.

5. Madaminjonovna M. M. Innovative Methods and Tools for Developing Students' Entrepreneurial Skills Using CLIL Technologies //International Journal of Human Computing Studies. - 2023. - Т. 5. - №. 3. - С. 15-17.